

Lager onderwijs in de twintigste eeuw

door Geert Dibbets

In 1917 is in de wet de financiële gelijkberechtiging vastgelegd van het openbaar en het bijzonder onderwijs. Dat werd uitgewerkt in de Onderwijswet van 1920: de personele kosten van het bijzonder onderwijs zouden voortaan voor rekening komen van het Rijk, maar stichtings-, onderhouds- en inrichtingskosten van de schoolgebouwen, alsook uitgaven voor leermiddelen, kwamen ten laste van de gemeenten. Dat maakte de weg vrij voor de oprichting van katholieke scholen. En die kwamen er in alle vier de dorpen.

De eerste school met bijzonder (katholiek) onderwijs in onze gemeente werd gevestigd in Nederasselt. Daar begonnen al in december 1905 de zusters van JMJ (Jezus, Maria en Jozef) een meisjesschool, in het voor hen gebouwde St. Joannesklooster in het Kerklaantje. Tot 1962 bleef dat zo, toen is de openbare lagere school opgeheven en werd het schoolgebouw aan het kerkbestuur ter beschikking gesteld. Het onderwijs werd toen gecontinueerd met een bijzondere (katholieke) school voor jongens en meisjes.

St. Georgiusschool, Heumen (foto HIB)

R.K. Mariaschool voor meisjes, Malden (foto HIB)

Wim van Woerkom, Ontluikend leven, glas-in-lood, 1961, bovenlicht vroegere ingang St. Jorisschool, Heumen (foto LE)

In Overasselt wilden in 1921 ouders en kerkbestuur een katholieke school beginnen en vroegen de gemeenteraad of ze het gebouw van de openbare school mochten overnemen. De gemeenteraad stemde ermee in en nadat het gebouw was gerestaureerd en verbouwd, kon in 1927 de katholieke school worden geopend. Het katholieke hoofd van de openbare lagere school zette zijn werk nu voort in de katholieke school.

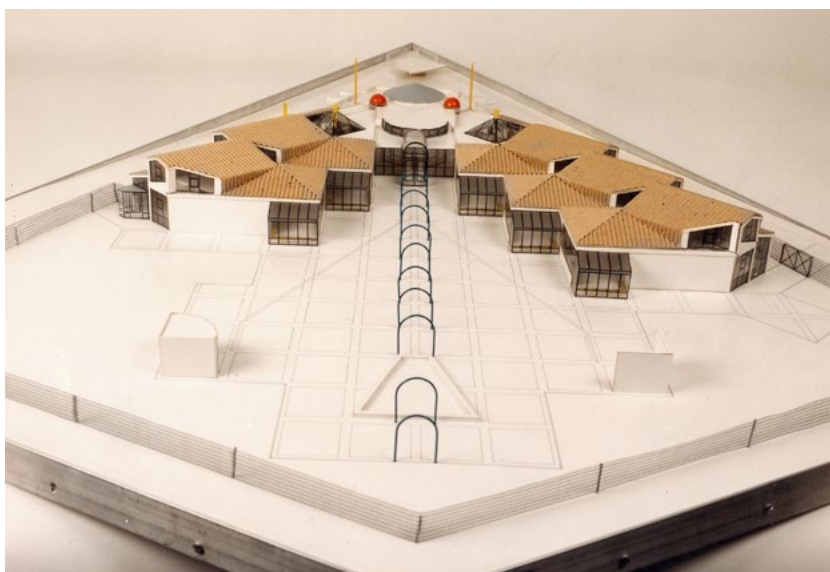
In Malden wilde de katholieken ook een eigen school starten en vroegen de gemeente om het gebouw van de openbare lagere school ter beschikking te stellen. Het gemeentebestuur ging akkoord en op 1 mei 1921 werd het gebouw plechtig ingezegend door de pastoor als St. Jozefschool. Het kerkbestuur, tevens schoolbestuur, handhaafde alle al aanwezige katholieke onderwijzers en onderwijzeressen, de anderen kregen van de gemeente ontslag. Een paar jaar later vond een splitsing plaats en gingen de meisjes naar de Mariaschool, die vanaf 1929 in de Raadhuisstraat lag en werd geleid door de zusters franciscanessen van Roosendaal.

In Heumen heeft in 1924 de overgang van openbaar naar bijzonder (katholiek) onderwijs plaatsgehad. De gemeenteraad besloot hiertoe op 27 maart na een verzoek van het kerkbestuur aldaar. De school werd genoemd naar Heumens patroonheilige St. Georgius, de naam is later veranderd in Basisschool St. Joris.

De Vuurvogel, Jenaplanschool, Molenwijk, Malden (foto LE)

Rond 1970 is in het steeds meer verstedelijkende Malden de behoefte ontstaan aan openbaar lager onderwijs én aan ander onderwijs dan het 'normale' klassikale. Naast de confessionele St. Jozefschool (thans De Komeet) werden De Regenboog (oecumenisch) met Freinetonderwijs in een daartoe geëigend karakteristiek gebouw, en De Tovercirkel en De Vuurvogel I en II opgericht, die volgens het jenaplan werken en openbare scholen zijn. In de andere drie dorpen dragen de scholen weliswaar niet alle meer de naam van een heilige schutpatroon maar zijn ze nog wel bijzonder (rooms-katholiek): St. Joris in Heumen, De Tandem in Nederasselt en De Zilverberg in Overasselt.

Maquette van school De Regenboog, Malden (ontwerp en foto Architectenburo oTTo van dijk, Horssen Gld.)